

Türkiye’de yaygın olmayan bir spor branşı: Netbol

A sport branch which is not common in Turkey: Netball

Hasan Ceyhun Can^{1*} Hamdi Özdemir² Akan Bayrakdar³

¹*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi ORCID: 0000-0001-7000-9172*

²*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi ORCID: 0000-0001-7684-7898*

³*Bingöl Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ORCID: 0000-0002-3217-0253*

ÖZET

Netbol dünyada sadece kadınlar tarafından oynanan ve adil oyun ruhunu ön plana çıkaran bir spor branşıdır. Netbol 19.yy. da ortaya çıkıp günümüzde yaklaşık 20 milyondan fazla kadının oynadığı dev bir organizasyona dönüşmüştür. Uluslararası Netbol Federasyonunca düzenlenen ülke sıralamaları incelendiğinde ilk üç sırayı Avustralya, Yeni Zelanda, İngiltere paylaşırken, devam sıralamasında sosyo-ekonomik düzeyleri düşük olarak nitelendirilebilecek Jamaika, Uganda, Malavi ve Trinidad ve Tobago gibi ülkeler yer almaktadır. Bu da bize Netbolun dünya tabanına ne denli yayıldığını ve her kesimden insanlarca benimsendiğini göstermektedir. Fakat ülkemizde bu spor dalı diğer popüler branşlara kıyasla kendisine yer edinmemiştir. Bu sebeple araştırma Netbol branşı hakkında genel bilgiler vermeyi amaçlamaktadır.

ABSTRACT

Netball is a sport branch that is played by women only in the world and cares about the fair play spirit. Netball which emerged in the 19th century, today, turned into a giant organization with more than 20 million women who play the netball. When the country rankings organized by the International Netball Federation are examined, Australia, New Zealand, England share the top three, while the continuation ranking includes countries such as Jamaica, Uganda, Malawi and Trinidad and Tobago, which can be considered as low socio-economic levels. This shows us how Netball has spread to the world base and has been adopted by the society. However, in our country, this sport branch has not taken its place compared to other popular branches. For this reason, the research aims to give general information about the Netball branch.

MAKALE BİLGİSİ/ARTICLE INFO

Anahtar Kelimeler: Netbol, kadın, adil oyun, spor branşı

Key Words: Netball, women, fair play, sport branch

Gönderme Tarihi/Received Date: 16.04.2020

Kabul Tarihi/Accepted Date: 04.06.2020

Yayınlanma Tarihi/Published Online: 28.06.2020

1. Giriş

Netbol dünyada sadece kadınlar tarafından oynanan ve adil oyun (fair play) ruhunu ön plana çıkaran bir spor branşıdır. En popüler kadın spor branşlarından biri olup, 80’den fazla ülkede 20 milyondan fazla kişi tarafından oynanmaktadır (Hetherington vd., 2009; Netball Australia, 2018). Ortaya çıkışından bu yana, netbol, kadınların kolayca erişebildikleri ve toplum içinde oynayabilecekleri sınırlı sayıda spordan biridir (Taylor, 2001).

Netbol, kadınlar tarafından yedi oyuncudan oluşan takımlar arasında oynanan bir hücum oyunu olup amacı aynı takımdaki oyuncular arasında topu dolaştırıp, rakip takımın ağına gol olarak atmaktır (Mansfield, 2014). Netbol topun hareketini vurgulayan ve top sürme veya koşmaya izin verilmeyen bir oyundur. Oyun sırasında oyuncular arasındaki fiziksel temas kontrol edilir. Her iki uçta topu, arkasında

-basketbolda olduğu gibi- levha olmayan belirlenmiş sayı halkasına fırlatarak goller atılır ve sayı atmaya çalışan kişiye müdahale kesinlikle sınırlıdır (Richard,2012). Basketbol ile karşılaştırıldığında, netbol oyunu herhangi bir oyuncunun bağımsız olarak çalışmasına izin vermez (Sportsrec, 2011).

Netbol, temelde kadınlaştırılmış bir basketbol şekli olarak düşünülse de asla bir erkek sporunun doğrudan kopyası olmamıştır (Mansfield, 2014). Zaman içerisinde halkın kabulünü ve popülerliğini kazanmayı başarmıştır. Bununla birlikte, erkek sporunun egemenliği için bir tehdit olarak algılanmamış aksine bu spora ‘kadın’ oyunu ‘denilmiştir (Taylor, 2001). Netbol içerisinde erkeklerin, 1970’lerden itibaren sadece üye derneklerde resmi pozisyonlarda görev almasına izin verilmiştir. Bu tek kadın politikası, çok benzersiz olup, kadınlara sporu kontrol etme ve şekillendirme fırsatı vermiştir (Taylor, 2001). Bu sebeptendir ki kadınlar tarafından netbol oldukça benimsenmiştir. Hatta bazı ülkelerdeki kadınlar için ulusal spor olarak ilan etmişlerdir (McLachlan, 2016).

* Sorumlu yazar /Corresponding author.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi, ORCID: 0000-0001-7000-9172, e-mail: cyhnnc@gmail.com

Dünya genelinde oldukça fazla oyuncusu ve seveni bulunan, bazı ülkelerce ulusal spor ilan edilen ve yalnızca kadınların oynadığı Netbol branşının, ülkemizde tanıtılması adına bu çalışmanın yapılmasının gerekli olduğu düşünülmüştür.

2. Netbol'un Tarihsel Gelişimi

Netbol'u çevreleyen tarihsel bir söylem mevcut değildir, ancak halihazırındaki söylem oldukça basittir ve şu şekilde genellenmiştir: Netbol kadınlar için geliştirilen ve desteklenen, onlar tarafından oynanabilen bir oyun olan, yoğun fiziksel efor istenmeksizin kadınların egzersiz yapmalarına izin vermektedir (McLachlan, 2016).

Netbol oyunu Viktorya döneminde icat edilmiş (Treagus, 2005), on dokuzuncu yüzyılın sonlarında, 'başlangıçta uygun kadınlık biçimlerini teşvik etmek için bir etkinlik olarak tasarlanan ve geleneksel olarak yönetilen' bir spor olarak ortaya çıkmıştır (Tagg, 2008). Netbol, basketbol oynamak isteyen kadınlar için branşın aşırı fiziksel bir oyun olarak görülmesinden, 1891'de türetilmiştir. Bu yeni oyunda, başlangıçta, oyuncuların duruşlarının zarif kalmasını sağlayan bazı kuralları uygulamak adına, yedi bölge bulunuyor ve savunma yapılmasına izin verilmiyordu. Bu kurallara ise "Spaulding kuralları" adı veriliyordu. Netbol zamanla gelişti. Takım çalışması ve sınırlamaya önem verir hale geldi. Netbol, takip eden yıllarda değişimini sürdürdü (Taylor, 2001). İngiltere'de ortaya çıkan netbol, 1895 yılında ilk kez Madame Osterburg's Koleji'nde müsabaka şeklinde oynandı. Başta belirli bir saha çizgilerine sahip değildi (Wikipedia, 2020). Oyuncular uzun formalar giymek zorunda olduklarından, uzun pas vermelerini ve topla hareket etmelerini çok zorlaştırıyordu. Bu sebeple saha, ilerleyen dönemlerde, oyuncuların top sürmelerine izin verilmeyen, bölümlerden birisi içerisinde oynayabilecekleri üç eşit parçaya bölündü (Taylor, 2001).

Netbol, kadınlştırılmış bir basketbol şekli olarak düşünülse de asla bir erkek sporunun doğrudan bir kopyası olmadı. Ayrıca, 19. yüzyılda İngiltere'de gelişen kadınlar için olan diğer oyunlar gibi, netbol da Victoria'nın kadın kırılmalılığı ve pasiflik ideallerine devam eden bir meydan okumayı temsil eden kadın bedeninin daha aktif bir kullanımını ve imajını içermekteydi (Mansfield, 2014).

1901 yılında netbolun kuralları ilk kez basılı hâle geldi. Böylece oyun dünya çapında yayılmaya başladı ve başta Avustralya ve Yeni Zelanda olma üzere oyun, pek çok ülkede popüler bir hal aldı (Wikipedia, 2020). Netbol uzun zamandır 'Yeni Zelandalı kadınlar için ulusal spor' olarak bilinmekte ve ülkedeki kadın sporunun sosyal dokusunun önemli ve ünlü bir parçası olmaya devam etmektedir (Marfell, 2019). Avustralya'da ise her yaşta kadın için son derece popüler bir spordur (Taylor, 2001) ve genellikle Avustralya'daki kadınlar için ulusal oyun olarak belirtilir (McLachlan, 2016). Dünya genelinde 20 milyonu aşkın seveniyle Netbol, özellikle "İngiliz Milletler Topluluğu" ülkelerinde çok yaygın bir spor branşıdır.

1995 yılında netbol, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) "tanınmış" bir sporu haline gelmiştir (Pakistan Sports Board, t.y.). Uluslararası Netbol Federasyonu [INF] bünyesinde 61 ülkede profesyonel netbol ligleri bulunmaktadır. Fakat

uluslararası popülerliğe rağmen, netbol onlarca yıldır amatör bir spor olarak kalmıştır (Bishop, 2008). Bu durumu değiştirmek adına İngiltere'de Olimpiyat Oyunları içerisine netbol branşını ekleyebilmek için bir kampanya yürütülmektedir (Mansfield, 2014).

3. Oyun Kuralları

Netbol, temel oyun kuralları çerçevesinde, diğer takımdan daha çok geçerli sayı kaydetme amacıyla oynanan bir oyundur.

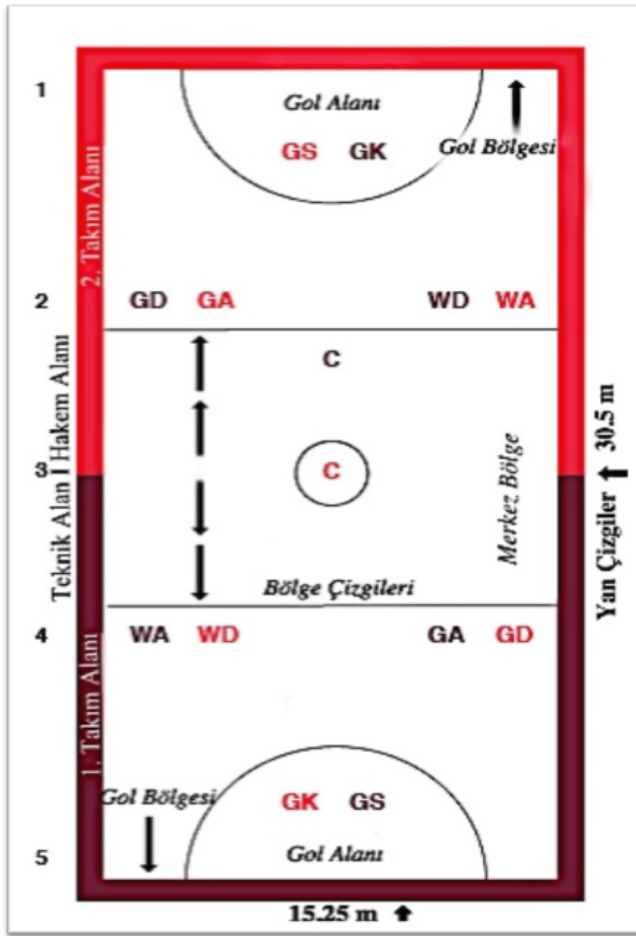
Basketbol ile benzer hareket örüntülerine sahip olan netbol, 30.5 m x 15.25 m'lik bir sahada oynanan ve 15 dakikalık dört devreden oluşan bir spordur. Her bir çeyrek devre için 3 dakika ve iki devre sonunda 5 dakika olmak üzere takımların dinlenme hakları vardır. Bir netbol takımı sahada 7 oyuncu bulundurulur. Oyuncuların, oyun içerisinde çeşitli pozisyonları vardır. Bu pozisyonların, maç sırasında oyuncular için çeşitli kısıtlamaları vardır (Davidson ve Trewartha, 2008).

Her çeyreğin başında ve bir gol atıldıktan sonra oyun, orta pozisyonda bir oyuncunun topu sahanın merkezinden geçmesiyle başlar. Bu "merkez pasoları" hangi takımın son golü attığına bakılmaksızın takımlar arasında değişmektedir. Hakem oyunu yeniden başlatmak için düdüğü çaldığında, her takımdan dört oyuncu pas almak için üçüncü merkeze geçebilir. Ortadaki pasa üçüncü ortada yakalanmalı veya dokunulmalıdır. Daha sonra top pas geçerek sahadan yukarı ve aşağı hareket ettirilir ve sahaya bitişik her üçte birlik oyuncu tarafından temas edilmesi gerekir. Oyuncular istedikleri zaman topu sadece üç saniye tutabilirler. Tekrar yere dokunduklarında yakalandıkları ayağa kalkmadan önce serbest bırakılmalıdır. Oyuncular arasındaki temas yalnızca rakibi veya genel oyunu engellememesi durumunda izin verilir. Bir geçişi veya şutu savunurken oyuncular, topa sahip oyuncudan en az 90 santimetre (35 inç) uzakta olmalıdır. Eğer kural dışı temas yapılırsa, temas eden oyuncu, penaltı alan oyuncu geçene veya topa vuruncaya kadar oyuna katılamaz. Top iki elinde tutulursa veya düşürülürse veya kaleye atılan bir gol kaçırılırsa, aynı oyuncu ilk golü geri atmadığı sürece ona ilk dokunan oyuncu olamaz (Wikipedia, 2020).

Kural ihlallerini belirlemek amacıyla iki hakem bulunur. Temel kural ihlalleri vücut teması ve engellemedir. Diğer kural ihlalleriyle; topu üç saniyeden fazla elde tutma, kendi bölgesi dışına çıkma ve topa ayakla müdahaledir (Wikipedia, 2020).

4. Saha Ölçüleri

Netbol, 30,5 m x 15,25 m ölçülerinde kapalı bir ahşap yüzeyde yedi oyuncudan oluşan iki takım arasında oynanan 60 dakikalık (4 x 15 dk) bir hücum oyunudur. Takım, kalenin atılabileceği yerden koşarak, zıplayarak, fırlatarak ve yakalayarak topu gol çemberine taşımaya çalışır. Topa sahip olan bir oyuncu 3 saniye içinde topu serbest bırakılmalıdır ve bunu yaptıktan sonra, başka bir oyuncu tarafından dokunuluncaya veya kaleciden çıkıncaya kadar topla tekrar oynayamaz. Bu sayede, topun sahada hızlı bir şekilde hareket ettiği heyecan verici, hızlı ve yetenekli bir oyun ortaya konulmuş olur (International Netbol Federation [INF], 2020).

Şekil 1. Netbol sahası (Swiss Netball, t.y.; INF, 2015)

Netbol sahası, hangi oyuncunun nerede oynayacağını belirleyecek şekilde 3 bölgeye ayrılmıştır. Sahanın iki ucunda yarım daireden oluşan bölgede “kale alanı”, “kale direği”, “çember” ve “file” bulunur. Kale alanının çapı 4.9 metredir ve bu çizgiye arka çizgi de denilmektedir. Kaleye atılan şutlar sadece kale alanını teşkil eden yarım daire (gol alanı) içinden atılabilir. Ayrıca kale direği, kale alanının merkez çizgisinin

tam ortasında yer alır. Sahayı 3 eşit parçaya bölen çizgilere “alt çizgi” denmektedir. Ahşap zemin, netbol için ideal zemin olarak kabul edilir, fakat asfalt ya da çim sahalarda tercih edilmektedir. Saha üstündeki tüm çizgiler oyuna dahildir ve kalınlıkları 50 mm’dir (Swiss Netball, t.y.; Wikipedia, 2020). Oyun, kale alanının ortasındaki 90 santimetre çapında bir daire olan ‘orta daire’ (başlangıç noktası) ile başlar ve uluslararası boyutta yuvarlak bir topla oynanır (Mansfield, 2014). Netbol sahasında ayrıca bir tarafında ‘medya ve istatistik alanı’ diğer tarafında ise sırasıyla ‘1. takım alanı’, ‘teknik alan’, ‘hakem alanı’ ve ‘2. takım alanı’ bulunmaktadır.

Netbol da diğer çoğu sporlar gibi saha içi kullanım bölgeleri belirli bir branştır. Netbolu diğer çoğu branştan ayıran özelliği ise oyuncularında hareket bölgesini çizmiş olmasıdır. Oyun, sahanın 3 bölüme ayrılmasıyla gerçekleşir. Merkez bölge hariç, diğer iki bölgenin de -gol alanı ayrı tutularak- bir bölüme daha ayrılmasıyla toplamda oyuncular için farklı pozisyonlar ve görevler içeren toplam beş bölge ortaya çıkar. Bu bölgeler de çeşitli pozisyonlardaki oyuncular için hareket serbestliği varken bu serbestliğin tanınmadığı oyuncuların bölgelere girmeleri kısıtlanmıştır. Böylece oyuncunun nerelerde oynayabileceği oyun başlamadan belirlenmiş olur.

5. Oyuncular

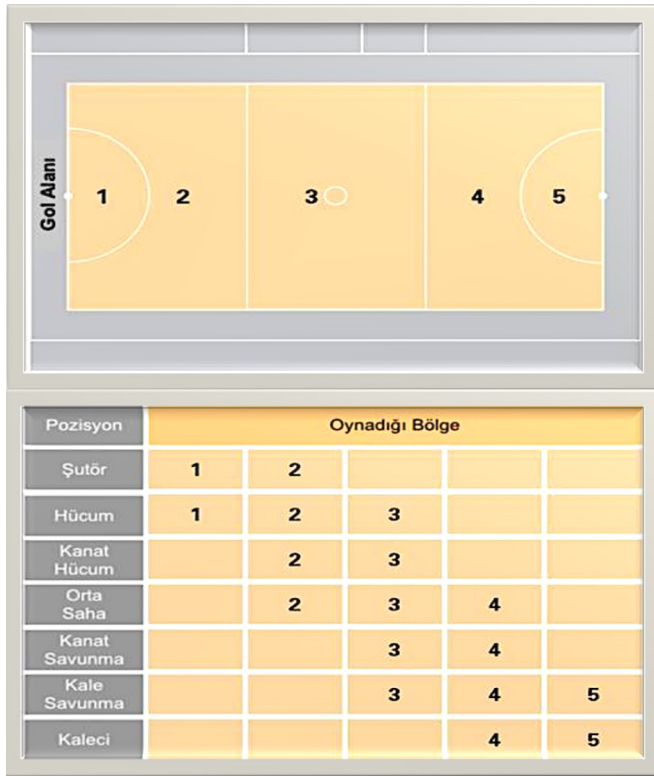
Bir maç sırasında oyuncularından; kayıtlı oyun üniforması ve uygun spor ayakkabı (çivili tabanlara izin verilmez) giymeleri ayrıca oyuncuların oynadıkları pozisyonun (150 mm yükseklikte) açıkça görülebilecek şekilde formalarının ön ve arka yüzlerinde görülmesi gerekmektedir. Oyunculara ait pozisyon isimleri, kısaltmaları ve bu pozisyonlar hakkında bilgiler aşağıda yer alan tabloda verilmiştir.

Tüm oyuncular, sahada, kurallarca kendilerine oynamalarına izin verilen alanlarda hareket edebilmektedirler. Örneğin şütör olarak oynayan bir oyuncu 1 ve 2. bölgelerde hareket edebilir, sahanın geri kalanına (3,4 ve 5. alan) ise girmesine izin verilmez ve bu durum kural ihlali olarak görülür. Aşağıdaki şekiller de oyuncuların saha içinde hareket alanını göstermektedir.

Tablo 1. Oyuncu pozisyonları ve pozisyon hakkında bilgiler

Pozisyon Adı	Kısaltması	Pozisyon Hakkında Bilgi
Şütör (Goal Shooter)	GS	Takımın ana skorericidir. Karşı tarafın savunma alanının dışına çıkamaz.
Hücum (Goal Attack)	GA	Takımın ikinci skorericidir. Aynı zamanda şütörü besler. Takımının savunma alanı dışındaki bölgelerde oynar.
Kanat hücum (Wing Attack)	WA	Sayı üreten oyuncular için top kapar ve onlara pas verir. Kale alanının ve takımının savunma alanının dışındaki bölgelerde oynar.
Orta saha (Centre)	C	Savunma ile hücum arasındaki bağlantıyı kurar. Her iki takımın da kale alanları dışındaki bölgelerde oynar.
Kanat savunma (Wing Defence)	WD	Rakip kanat hücumcuyu karşılar ve orta sahayla takımının savunma sahası kısmında oynar.
Kale savunma (Goal Defence)	GD	Ataklara karşılık verir ve karşı takımın skorericlerinin sayı bulmasını engellemeye çalışır. Karşı takımın savunma sahasının dışındaki bölgelerde oynar.
Kaleci (Goal Keeper)	GK	Savunmanın son hattıdır. Karşı takımın şütörünü karşılar ve kaleyi savunur. Sadece takımının savunma bölgesinde oynar.

Kaynak: Davies Sports, t.y.

Şekil 2. Oyuncuların pozisyon isimleri ve etki alanları (INF, 2015)

Şekillerde, netbol sahası içerisinde oyuncuların pozisyonları ve hareket alanları görülmektedir. Bu şekillere göre, kaleci pozisyonunda oynayanlar rakip şutör ve hücum oyuncularını durmakla görevli olup kendilerine ayrılan bölgeden dışarıya hareket etmeleri durumunda kural ihlali ile karşılaşacaklardır. Aynı şekilde şutörler bölgelerinden çıkıp savunma yapamamaktadırlar. Görüldüğü üzere bir oyuncu en fazla sahanın 5 bölümünden 3'ü içerisinde yer alabilmektedir. Hücum, orta saha ve kale savunma oyuncuları 3 bölge içerisinde hareket edebilirler. Diğer taraftan; şutör, kanat hücum, kanat savunma oyuncuları ve kaleciler 2 bölge ile oyun içerisinde sınırlandırılmışlardır. Çoğu sporun aksine kendi alanlarından sorumlu oyuncuların bulunması ve bu oyuncuların önceden belirlenen çeşitli görevlere sahip olmaları bu branşın kendine özgü özelliklerinin başında gelmektedir.

6. Kullanılan Materyaller

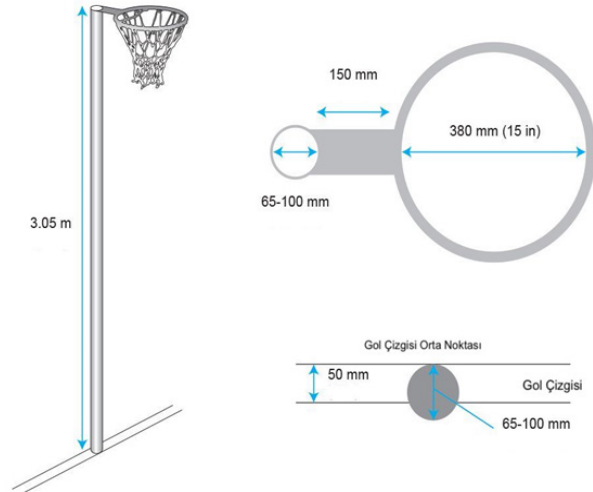
Oyunun 19. yüzyıldaki icadından bu yana pek çok kural, aparat ve kıyafet değişikliği olmuştur. Oyunun temel materyallerinden top ve kale bu değişime en başından beri eşlik etmektedir.

Bir netbol topunun ağırlığı 400 ile 450 gr. arasında değişir ve deri, kauçuk v.b malzemelerden yapılır. Çevresi 690-710 mm olup, 55-69kPa (8-10psi) hava basınca sahiptir. Hakemler, oyun başlamadan önce tüm maç toplarını kontrol eder (INF, 2015).

Çember kale direğinin en tepesinde durur ve 15 cm.'lik yatay bir parçaya tutturulmuştur. Basketbolun aksine arkada topunun çarpabileceği bir levha yoktur (Wikipedia, 2020). Kale direği 65-100 mm çapında ve 3,05 m yüksekliğinde dikey bir metal direktten oluşmaktadır. Direk zemine yerleştirilmiş,

Şekil 3. Netbol topu (INF, 2015)

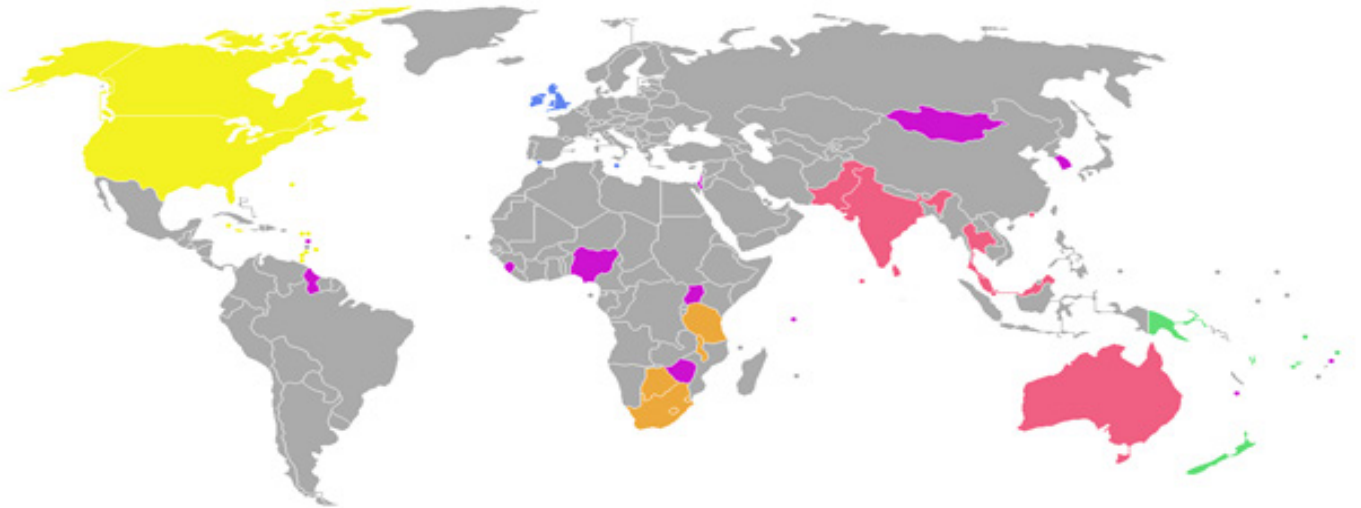

Şekil 4. Kale direği (INF, 2015)

böylece vurulduğunda minimum miktarda hareket oluşur ve sabit olarak kalır. Direğin arkası kale çizgisinin dış kenarında olacak şekilde yerleştirilir. Eşit kalınlıkta, 50 mm'den daha kalın olmayan ve direğin uzunluğunca dolgu ile kaplanır. Direğin üst kısmında, ucuna çemberin bağlı olduğu, 150 mm uzunluğunda yatay bir metal çubuk ve 380 mm iç çaplı 15 mm çelik çubuktan yapılmış yatay bir metal halka yer alır. Çembere takılan, üstte ve altta açıkça görülebilen ve açık bir ağ (tercihen beyaz renkte) bulunur (INF, 2015).

7. Netbol Organizasyonları

Uluslararası Netbol Birlikleri Federasyonu (IFNA) 1960 yılında kurulmuştur. Dünya çapında netbol organizasyonu uluslararası kabul görmüş yönetim organı olan Uluslararası Netbol Dernekleri Federasyonu (IFNA) başkanlığında küresel bir yönetim yapısı içinde faaliyet göstermektedir. IFNA kongresi iki yılda bir toplanır ve beş bölgeden temsilcilerden oluşur: Afrika, Asya, Amerika, Avrupa ve Okyanusya (Mansfield, 2014).

Şekil 5. IFNA üyelerini gösterir harita (Wikipedia, 2020)

IFNA her dört yılda bir, 1963 yılından beri Dünya Kupası düzenlenmektedir (Netbol Australia, 2018). Dünya kupası geçmişine bakıldığında, güncel olarak ilk üç sırayı paylaşan Avustralya, Yeni Zelanda ve İngiltere' nin 1963 yılından günümüze ilk üç sırada en çok yer alan ülkeler olduğu dikkat çekmektedir. Aşağıdaki tabloda ilk Dünya Kupası olan "Eastbourne" ve son "Liverpool" organizasyonuna kadar ev sahipliği yapan ülkeler ve şehirleri ile şampiyonları, ikincileri ve üçüncüleri yer almaktadır.

Uluslararası Netbol Federasyonu, Netbol Dünya Kupası dışında dört yılda bir düzenlenen Netbol Dünya Gençlik Kupası'nı organize etmekten sorumludur. Netbol

Dünya Gençlik Kupası, 21 yaşından küçük gelişmekte olan oyuncular için netbol yarışmasının zirvesidir ve INF 1988'den beri her dört yılda bir U21 uluslararası bir yarışması olarak düzenlenmektedir (INF, 2020).

Dünya kupasına ek olarak 2010 yılından beri her sene olmak üzere Avrupa Şampiyonası düzenlenmektedir. Düzenlenen son 9 şampiyonanın -dördü üst üste olmak üzere- yedisi İngiltere tarafından kazanılmıştır. Galler ve Kuzey İrlanda, İngiltere'den sonra Avrupa Şampiyonasında ilk üçte yer alan diğer ülkeler konumundadır (Wikipedia, 2020). Bunlara ek olarak, milli takım organizasyonlarının yanında ülkelerin kendi yerel liglerinde vardır.

Tablo 2. İlk dünya kupasından günümüze madalya sıralamaları

Yıl	Ev sahibi	Şampiyon	Finalist	Üçüncü Sıra
1963	Eastbourne, İngiltere	Avustralya	Yeni Zelanda	İngiltere
1967	Perth, Avustralya	Yeni Zelanda	Avustralya	Güney Afrika
1971	Kingston, Jamaika	Avustralya	Yeni Zelanda	İngiltere
1975	Auckland, Yeni Zelanda	Avustralya	İngiltere	Yeni Zelanda
1979	İspanya, Trinidad ve Tobago	Avustralya / Yeni Zelanda / Trinidad & Tobago	-	-
1983	Singapur	Avustralya	Yeni Zelanda Trinidad ve Tobago,	Trinidad ve Tobago
1987	Glasgow, İskoçya	Yeni Zelanda	Avustralya	-
1991	Sidney, Avustralya	Avustralya	Yeni Zelanda	Jamaika
1995	Birmingham, İngiltere	Avustralya	Güney Afrika	Yeni Zelanda
1999	Christchurch, Yeni Zelanda	Avustralya	Yeni Zelanda	İngiltere
2003	Kingston, Jamaika	Yeni Zelanda	Avustralya	Jamaika
2007	Auckland, Yeni Zelanda	Avustralya	Yeni Zelanda	Jamaika
2011	Singapur	Avustralya	Yeni Zelanda	İngiltere
2015	Sidney, Avustralya	Avustralya	Yeni Zelanda	İngiltere
2019	Liverpool, İngiltere	Yeni Zelanda	Avustralya	İngiltere

Kaynak: Netball World Cup, 2019

8. Netbol da Öncü Ülkeler

Uluslararası Netbol Federasyonu tarafından ilki 2008 yılında yayınlanan, sonuncusu Temmuz 2019 tarihine kadar oynanan maçlardan güncellenmiş dünya listesi her sene yayınlanmaktadır. Listedeki derecelendirme, bir takımın bir dizi maçtaki ortalama performansının bir ölçüsüdür. Her takım, her uluslararası maçtan belirli sayıda puan kazanır. Puanları, kazanılan toplam puan sayısının oynanan maç sayısına bölünmesiyle elde edilir. En yüksek ortalama sahip takım dünyada birinci sırayı alır (INF, 2020).

Güncel listeye bakıldığında, çoğu spor dalında adından söz ettiren ülkelerden olan ve Netbol dünya sıralamasında ilk 20 içerisinde yer alamayan; Kanada 32, Amerika Birleşik Devletleri 37 ve Arjantin 45. sırada (son basamak) yer almaktadır. Ayrıca bir ülkenin sıralamaya girebilmek adına değerlendirmeye alınabilmesi için yıl içerisinde en az 8 maç yapması gerekli olduğundan, henüz yeterli maç sayısına ulaşamamış ülkelere Kenya, Maldivler, İsviçre, Vanuatu, St. Kitts ve Nevis, Hindistan, Pakistan değerlendirme dışı tutulmuştur.

9. Tartışma ve Sonuç

Ülkemizde yaygın bir spor branşı olmayan netbolun tanıtılması adına bu çalışma hazırlanmıştır. Günümüzde, kadınlar için çeşitli fiziksel aktiviteler daha kolay erişilebilir hale gelmiş ve onlar için spor yapma fırsatları artmıştır. Netbol, kadınların sadece oyuncu olarak değil aynı zamanda antrenör, hakem ve yönetici olarak yeteneklerini ifade etmede kendilerini rahat hissetmeleri için onlara bir yol sağlamıştır (Taylor, 2001).

Netbol branşı İngiltere'nin sömürge devletlerindeki kazanmış olduğu popüleriteyi diğer ülkelere de yaymıştır. (Steele ve Chad, 1991). İngiliz sömürgeciliği, kadınların ve erkeklerin belirli sporlar yapması gerektiği fikrini etkilemiştir. Bunun için erkeklerin futbol ve kadınlar ise netbol oynamaları istemiştir (Mansfield, 2014). Bu sebeple netbol ilk ortaya çıktığında, özellikle İngiliz topluluğu ülkelerinde çok yaygınlaşmıştır. Günümüzde ise Avustralya, Yeni Zelanda ve Güney Afrika gibi ülkelerde oldukça popüler olan ve sevilen bu spor dünya genelinde tanınırlığını günden güne arttırmaktadır. Ortaya çıkışından itibaren, netbol, kadın katılımcıların olduğu okul, ibadethaneler ve endüstri gibi çeşitli alanlarda sosyal olarak kabul edilir hale gelmiştir (Taylor, 2001).

Tablo 3. Netbol dünya sıralaması

Sıralama	Ülke	Oynanan müsabaka	Puan	Değerlendirme
1	 Avustralya	49	7434	207
2	 Yeni Zelanda	61	7507	179
3	 İngiltere	58	7264	173
4	 Jamaika	33	3962	172
5	 Güney Afrika	52	6152	150
6	 Uganda	41	3928	123
7	 Malawi	43	3991	121
8	 İskoçya	24	1799	112
9	 Galler	25	1813	107
10	 Trinidad & Tobago	22	2080	99
11	 Kuzey İrlanda	32	2165	98
12	 Barbados	33	2202	92
13	 Zimbabve	42	2929	89
14	 Cook Adaları	19	1,131	81
15	 Zambiya	36	2033	78

Kaynak: INF, 2020

Netbol oyuncularına çeşitli faydalar sağlamaktadır. Netboldaki başarı büyük ölçüde güç, kuvvet, hız ve çevikliği içeren fiziksel uygunluk özelliklerine bağlı olduğundan (Taylor ve diğ., 2013) bir saat süren oyun boyunca tutarlı bir şekilde oynayabilmek ve yüksek yoğunluklu maçlar arasında etkili bir şekilde toparlanabilmek adına oyuncuların yüksek düzeyde aerobik uygunluk göstermeleri beklenir (Thomas ve diğ., 2019). Dolayısıyla netbol, düzenli antrenman ve maçlarla sağlık ve fitness seviyesini artıran popüler bir katılım sporudur. Netbol vücut gücünü, bacak kaslarını ve kardiyovasküler sistemi geliştirmeye yardımcı olur (Southportnetball, 2020). Ayrıca Shang-Min ve arkadaşları (2012), netbol gibi rekreasyonel sporların, olumsuz duyguları serbest bırakabilmek adına olumlu bir çıkış noktası olduğunu savunmaktadır. Tüm bunlara ek olarak netbol takım sporu ruhunu ortaya koymasından ötürü bireylerin sosyalleşmesini, sorumluluk almasını dahası oyunun felsefesi gereği rakiplerine saygılı ve adil oyun anlayışı çerçevesinde hareket etmelerini gerektirmektedir.

Netbol oldukça sosyal bir oyundur (INF, 2012) ve kadınların yerleşik sosyal düzen içinde fiziksel mükemmellik için çaba göstermeleri için kabul edilebilir bir yol oluşturmuştur.

Kadınlığın sürekli güçlenmesi, nihayetinde diğer sporlardan netbolu ayırmaya hizmet etmiş ve kadınları erkek standartlarına göre ölçmek yerine kendi başarılarını alkışlamak için bir alan sağlamıştır (Taylor, 2001). Sonuç olarak bu spor dalı kadınların dayanışma eylemi olarak görülmüştür.

Spor dünyasında kadınlar, netbolla birlikte kadın-erkek arasındaki üstünlük iddialarına karşı çıkmak zorunda kalmamıştır (Taylor, 2001) bu da netbolu kadınlar için eşsiz kılmaktadır. Tüm bu bilgiler ışığında netbolun, ülkemiz kadınlarının spora adapte edilebilmesi, rekreatif olarak ilgilendiklerinde fiziksel uygunluk ve aktivite düzeylerinin artırabilmesi, gerekli alt yapılar kurulduğunda profesyonel olarak sporcu olabilmeleri bunların yanında ise dezavantajlı grupların sporla rehabilite edilmesine adına kullanılabilecek uygun bir spor branşı olduğu savunulabilir.

10. Kaynaklar

- Bishop D. (2008). An Applied Research Model for the Sport Sciences. *Sports Medicine*, 38(3), 253-263.
- Davidson A, Trewartha G. (2008). Understanding the Physical Demands of Netbol: A Time-Motion Investigation. *Int J Perform Anal Sport*, 8, 1-17.
- Davies Sports, (t.y.) Where can I go on the Netball Court? 1 Haziran 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://www.daviesports.co.uk/blog/question-of-sport/where-can-i-go-on-the-netball-court/>
- Hetherington S, King S, Visentin D, Bird M. (2009). A Kinematic and Kinetic Case Study of A Netball Shoulder Pass. *International Journal of Exercise Science*. 2(4), 243-253.
- International Netball Federation [INF]. (2020). 20 Mart 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://netball.sport/>
- International Netball Federation. (2012). INF Guidance Paper 'Netball and the University Sector' 20 Mart 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://netball.sport/wp-content/uploads/2016/11/INF-Guidance-Netball-and-the-University-Sector.pdf>
- International Netball Federation. (2015). International Rules of Netball. 15 Mart 2020 tarihinde erişilmiştir. http://worldnetball.com/wp-content/uploads/2016/05/netball_rules_2016_english.pdf
- Richard L. (2012). *Game Sense: Pedagogy for Performance, Participation and Enjoyment*, Routledge, ProQuest Ebook Central. <https://search.proquest.com/legacydocview/EBC/981715?accountid=11637>.
- Mansfield L. (2014). Towards An Understanding of Netbol in Malawi, International Sport Development And Identification: Theoretical And Methodological Sensitizing Issues. *Sport in Society*, 17:4, 492-506,
- Mansfield L, Killick L. (2012) The UK Netbol Superleague: A Case Study of Franchising in Elite Women's Sport Organisations. *European Sport Management Quarterly*, 12(5), 545-567,
- Marfell, A. (2019). We wear dresses, we look pretty: The feminization and heterosexualization of netbol spaces and bodies. *International Review for the Sociology of Sport*, 54(5), 577-602.
- Marfell, A. E. (2016). *Understanding 'the National Sport for New Zealand Women: A Socio-Spatial Analysis of Netball*. Doktora Thesis. The University of Waikato, New Zealand.
- McLachlan F. (2016) The Silent Game: A Critical Reading of the History of Netball in Australia, *The International Journal of the History of Sport*, 33:17, 2153-2168
- Netbol Australia. (2020). 12 Mart 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://netbol.com.au/>
- Pakistan Sports Board. (t.y.). 4 Nisan 2020 tarihinde erişilmiştir. http://www.sports.gov.pk/Introduction/Intro_Netball.html
- Shang-Min MA, Yue,TAN, Shang-Chun MA, Liou TL. (2012). Relationship Between Sedentary And Active Leisure Participation Among Midwestern College Students. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*, 34(1):107-122.
- Southportnetball. (2020). Benefits of Netball. 22 Mart 2020 tarihinde erişilmiştir. <http://southportnetball.co.uk/benefits-of-netball/4590358404>
- Sportsrec. (2011).What Are the Benefits of Netball? 15 Mart 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://www.sportsrec.com/478995-what-are-the-benefits-of-netball.html>
- Steele, J., & Chad, K. (1991). Relationship between movement patterns performed in match play and in training by skilled netball players. *Journal of Human Movement Studies*, 20(6), 249-278.
- Swiss Netball, (t.y.). What is the Netball. 2 Haziran 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://swissnetball.ch/downloads/01-netball-factsheet-en.pdf>
- Tagg B. (2008). Imagine, A Man Playing Netbol! Masculinities and Sport in New Zealand. *International Review for the Sociology of Sport*, 43(4), 409-430.
- Taylor KL, Bonetti DL, Tanner R, Tanner R, Gore, C. (2013). *Netbol players. Physiol Tests Elite Athletes*. Champaign, IL: Human Kinetics, 341-352.
- Taylor T.E. (2001). *Gendering Sport: the Development of Netbol in Australia*. Australian Society for Sports History, 18(1), 57-74.
- Thomas C, Ismail KT, Simpson R, Comfort P, Jones PA, Dos Santos T. (2017). Physical Profiles of Female Academy Netbol Players By Position. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 33(6), 1601-1608.
- Treagus M. (2005). Playing Like Ladies: Basketball, Netbol and Feminine Restraint. *The International Journal of the History of Sport*, 22: 88-105. Doi:10.1080/0952336052000314593.
- Wikipedia. (2020). Netball. 1 Nisan 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://en.wikipedia.org/wiki/Netball>.